

بنام آنکه جان را فکرت آموخت

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه سمنان

دانشکده موسیقی

پایان نامه تحصیلی جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته: آهنگسازی

بخش عملی: یک قطعه برای گروه کر و ارکستر سمفونیک

استاد راهنما:

حسین دهلوی

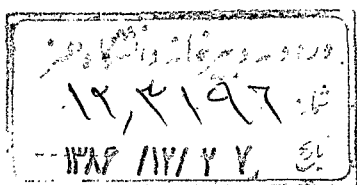
بخش نظری: تجزیه و تحلیل بخش عملی

دانشجو:

منصور حقی

۱۳۸۷ / ۳ / ۱۱

اسفند ۱۳۸۶

۴۶۸۱۰

تقدیم به:

تمامی استادانی که به طور مستقیم و یا غیرمستقیم (از طریق آثارشان) افتخار شاگردیشان را

داشته‌ام.

تشکر:

با سپاس و تشکر از استاد محترم جناب آقای حسین دهلوی که در تمام مراحل انجام این پاننامه مرا یاری کردند و نیز آقای اتابک الیاسی که در دوره‌ی آموزشی زحمات بسیاری را متحمل شدند.

اساتید گرانقدر آقایان:

مصطفی کمال پور تراب، شریف لطفی، احمد پژمان، سیاوش بیضایی.

و با تشکر از مسئولین محترم دانشکده موسیقی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	چکیده
۳.....	مقدمه
۴.....	ویژگی‌های عوامل موجود در قطعه
۶.....	بررسی ساختار قطعه
1.....	یک قطعه برای گروه کُر و ارکستر سمفونیک (پارتیتور)
29.....	فוג در شور سُل
38.....	دو اثر از دوره تحصیل

چکیده

این اثر برای گروه کُر و ارکستر سمفونیک تصنیف گردیده است. قطعه دارای بافت آوازی- سازی است که ابتدا قطعه با وزن شعری خاصی، آهنگسازی شده و سپس شاعر بر روی آن شعر سروده است. در گذشته این روش بیشتر برای ساختن تصنیف‌ها و ترانه‌ها به کار برده می‌شد، اما روش مذکور در این اثر ارکسترال مورد استفاده واقع شده است.

در موسیقی آوازی، ملودیاها با توجه به محتوا و نظم شعر نوشته می‌شوند که این اثر نیز از این مقوله جدا نیست. نظم شعر در این اثر باعث تغییر متر در قطعه گردیده، لذا جهت وحدت، فیگورهای ریتمیک تکراری می‌باشند.

از آنجا که بهره‌گیری بیش از حد از فنون موسیقی غرب، بی‌گمان ویژگیهای موسیقی ملی ما را تحت تاثیر قرار خواهد داد در خلق این اثر کوشش شده است که به ضرورت‌های موسیقی ملی اهمیت بیشتری داده شود. لذا قطعه دارای فضای مدال می‌باشد. مد قسمت اول قطعه در مایه نوا و قسمت دوم در مینور تئوریک می‌باشد.

در این قطعه از نوعی هارمونی استفاده شده تا ویژگیهای ظریف موسیقی ملی، تحت تاثیر کاربرد عوامل تکنیکی قرار نگیرد. اما از تکنیک ایمیتاسیون برای ایجاد بافت به نسبت بیشتری استفاده گردیده که این کار منجر به ایجاد هارمونی‌های خاص قطعه شده است.

سازبندی قطعه با توجه به ارکستر دوره رمانتیک یعنی گروه بادیهای چوبی و بادیهای برنجی به شکل زوج و گروه سازهای کوبه‌ای و گروه کامل زهیها شکل گرفته و از دو ساز زیلفون و گلوکن اشپیل در حد رنگ آمیزی بسیار کمی استفاده شده است.

قطعه از نظر فرم کلی دارای یک مقدمه ارکسترال و دو قسمت مجزا با کنتراستی کاملاً محسوس و یک کدادر ۲۰۵ میزان می‌باشد. زمان اجرا کمی بیش از هفت دقیقه است.

مقدمه

موسیقی آوازی از بنیادی‌ترین انواع موسیقی متداول جهان است و هر ملتی بنا به گذشته‌ی تاریخی و ادبیات شعر و موسیقی خود، با آن مانوس است.

نوعی از موسیقی آوازی ما که در سالهایی نه چندان دور بسیار رایج بوده، تصنیف و ترانه است که تا حد زیادی به شکل‌های مختلف ساخته شده‌اند. اما آثاری برای گروه خوانندگان (کُر) به همراهی ارکستر بزرگ (چه ملی و چه سمفونیک) به نسبت کمتری در تاریخ موسیقی ایران مشاهده می‌شود.

این موضوع نگارنده را بر آن داشت که براساس آموخته‌های خویش و مفاهیم موسیقائی و بافت در محدوده موسیقی ایرانی (البته نه به صورت دستگاهی) اثری را تا حد بضاعت خویش تصنیف نماید.

«این کاری است که توانسته‌ایم، ولی آن نیست که خواسته‌ایم».

منصور حقی

تهران - اسفند ۱۳۸۶

یک قطعه برای گروه کر و ارکستر سمفونیک

ویژگیهای عوامل موجود در قطعه

بافت موسیقی

بافت موسیقی می تواند دارای یک یا دو عنصر (مانند ملودی و همراهی) دو یا چند بخش و یا صفات کمابیش دقیقی مانند هموفونیک، پلی فونیک، هتروفونیک، فشرده، پیچیده، شفاف و غیره باشد. همچنین می توان از بافتهای آوازی یا سازی، پیانویی یا ارکستری و دیگر اصطلاحاتی که به روشهای اجرایی موسیقی بازمی گردد گفتگو نمود.

این قطعه همانطور که از نام آن پیداست دارای بافت آوازی سازی است که به شکلهای مونوفونی، پلی فونی، و هموفونی، تنظیم گردیده است. پیچیده تر شدن یا تحرک پیدا کردن تدریجی بافت با اضافه کردن ساز یا از طریق معرفی خطوط موزیکال صورت گرفته است.

ملودی و ریتم

این اثر تا حد امکان از عوامل ملودیک موسیقی ایرانی برخوردار است بطوریکه ملودی بخش A در مایه نوا یکی از دستگاههای هفتگانه موسیقی کلاسیک ایران می باشد. جملات ملودی با توجه به شعر نوشته شده و فاقد قرینگی می باشند. این موضوع منجر به تغییر مترهای گوناگون در قطعه نیز گردیده به طوریکه در طول قطعه شاهد این موضوع می باشیم.

هارمونی و کنترپوان

نحوه بکارگیری آکوردها با توجه به فضای موسیقی ایرانی، نوع ملودیاها و مدال بودن قطعه می باشد به گونه ای که از آکوردهای کوارتال و تیرس استفاده گردیده اما تابع سیستم خاصی نمی باشد. در قسمت آوازی بیشتر از ایمیلتاسیون بهره گرفته شده و کنترپوان به شکل آزاد در قسمت‌های از قطعه ساختار آوردی ایجاد کرده است.

سازبندی

باتوجه به تجربه کم و برخورداری ناچیز از ارکستر، سازبندی این اثر با استفاده از شیوه سازبندی آهنگسازان دوره رمانتیک به بعد که جنبه تجربی برای مولف را داشته اتخاذ گردیده است.

بررسی ساختار قطعه کُر و ارکستر

فرم این اثر ABA و یک مقدمه است.

مقدمه با حالت *Maestoso* و همراهی گروه کُر آغاز و با ایمیتاسیون گروه کر در نقطه اوج به بخش A وصل می گردد. مد مقدمه در دستگاه نوا با تنیک Mi یا به عبارت دیگر ائولین Mi می باشد.

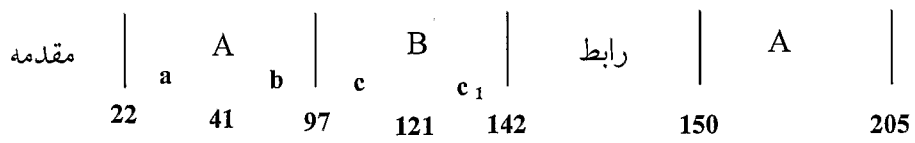
تیمپانی و Pizz بارتوکی و آکوردهای بادی چوبی و برنجی زمینه را برای ورود تم اول از بخش A که توسط زهی ها اجرا می شود آماده می کند.

از *Meno mosso* گروه کر به همراهی سازهای بادی برنجی در میزان ۴۱ این تم را به شکل سوال و جواب و ایمیتاسیون اجرا می کنند تا آنجا که بعد از ورود فیگور سیکستوله بادیهای چوبی تم دوم بخش A توسط کر به همراهی سازهای بادی برنجی ارائه می شود و این ایده تا میزان ۹۷ که بخش A به پایان می رسد ادامه می یابد.

بخش B با تندای آداجیو در میزان ۹۷ در مینور تئوریک Do توسط ابوا و ویلن آلتو به همراهی فلوت و ویلن های اول و دوم که هارمونی را اجرا می کند ارائه می شود. از میزان ۱۲۱ فیگور آکمپانیمان جدیدی ارائه می شود و بر روی آن گروه کر تم برگرفته از تم بخش B را اجرا می کند و در این بین سازهای کوبه ای و بادی برنجی بخشهایی را به عنوان رنگ آمیزی تا میزان ۱۳۴ اجرا می کند. سپس بخش ایمیتاسیونی که قبلا در انتهای مقدمه آورده شده بود ارائه می شود و بعد از آن در میزان ۱۴۲ ملودی به عنوان رابط برای شروع مجدد A آورده می شود.

از میزان ۱۵۰ مجدداً بخش A ارائه می‌گردد و در نهایت قطعه با همراهی تمام ارکستر و گروه کر در

نقطه اوج به پایان می‌رسد.

A piece for Choir & Symphonic orchestra

M.Haghi

Maestoso

$\text{♩} = 54$

5

This page contains the musical score for the first page of a piece for choir and symphonic orchestra. The score is written for a full symphonic orchestra and a choir. The instruments and voices are listed on the left side of the page, and their respective staves are arranged vertically. The score is in 3/4 time and begins with a tempo marking of 'Maestoso' and a metronome marking of $\text{♩} = 54$. The key signature is one sharp (F#). The score is divided into two systems. The first system includes the Piccolo, 2 Flauti, 2 Oboi, 2 Clarinetti in Bb, 2 Fagotti, Cor in F I & II, Cor in F III & IV, 2 Trompete in Bb, 2 Tromboni, Trombone 3 & Tuba, Timpani, Gran cassa, Tam-tam, Piatto, Triangle, Tamburo, Tambourina, Glockenspiel, and Xylophone. The second system includes the Soprano, Alto, Tenor, Bass, Violini I, Violini II, Violenze, Violoncelli, and Contrabassi. The score features various musical notations, including dynamics (f, mf, p), articulation (accents, slurs), and performance instructions (e.g., 'a2' for second endings). A rehearsal mark '5' is placed above the first measure of the Piccolo staff. The page number '1' is centered at the bottom.

This page of a musical score contains measures 10 and 15. The instruments listed on the left are Piccolo (Pic.), Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Fag.), Cor Anglais (cor.), Horns (Hr.), Trumpets (Tpt.), Trombones (Tbn.), Timpani (Timp.), Percussion (G.c., T.-t., Ptt., Tr., Tamb., Prino, Lock., Xyl.), and Strings (S., A., T., B., Vla. I, Vla. II, Vcl., Cb.).

Key musical features include:

- Measures 10-15:** The Piccolo, Flute, Oboe, Clarinet, Bassoon, and Horns parts feature melodic lines with various dynamics such as *p* (piano), *mp* (mezzo-piano), and *f* (forte). The Bassoon part includes an *a2* marking.
- Measures 15-16:** The Flute, Oboe, Clarinet, Bassoon, and Horns parts show a dynamic increase with *cresc.* (crescendo) markings, reaching *f* (forte). The Flute part includes a first ending bracket labeled *I*.
- String Section:** The Violin I and II, Viola, and Cello parts feature rhythmic patterns with accents and dynamic markings like *p* and *mp*. The Cello part includes a *cresc.* marking.
- Percussion:** The Timpani part has a *p* marking. The Percussion section (G.c., T.-t., Ptt., Tr., Tamb., Prino, Lock., Xyl.) is mostly silent in these measures.

Allegro

♩=120

25

20

Picc. *ff* *pp*

Fl. *ff* *pp*

Ob. *ff* *pp*

Cl. *ff* *pp*

Fag. *ff* *pp* *mf*

cor. *f* *pp* *p*

cor. *f* *pp* *p*

Tpt. *f* *pp* *sf*

Tbu. *f* *pp* *sf*

Tbu. *f* *pp*

Imp. *f* *mf* *ff* *pp* *f*

G.c. *mf* *f* *pp* *f*

T.-t. *ff*

Pni. *ff*

Tri. *ff*

Lamb. *mf*

Trino *mf*

lock.

Xyl. *f*

S. *ff* *pp*

A. *ff* *pp*

T. *ff* *pp*

B. *ff* *pp*

Vln. I *ff* *pp* *Allegro* *pizz.* *div.* *arco*

Vln. II *ff* *pp* *pizz.* *div.* *arco*

Vla. *ff* *pp* *pizz.* *div.* *arco*

Vc. *ff* *pp* *pizz.* *div.* *arco*

Cb. *ff* *pp* *pizz.* *div.* *arco*

Musical score for measures 45-50, featuring a full orchestral and vocal ensemble. The instruments listed on the left are Piccolo (Pic.), Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Fag.), Cor Anglais (cor.), Trumpet (Tpr.), Trombone (Tbn.), Horn (Hrn.), Snare Drum (Imp.), Cymbal (C. c.), Tom-tom (T. - t.), Triangle (Tri.), Tambourine (Tamb.), Maracas (Mra.), Castanets (Cst.), and Xylophone (Xyl.). The vocal parts are Soprano (S.), Alto (A.), Tenor (T.), and Bass (B.). The score includes various dynamics such as *f*, *mf*, and *ff*, and performance markings like *a2*, *v*, and *III*. The tempo is indicated as *Meno mosso* with a metronome marking of ♩=96.

Musical score for measures 50-55, featuring woodwinds and strings. The instruments listed on the left are Flute I (Fl. I.), Flute II (Fl. II.), Viola (Vla.), Violoncello (Vc.), and Contrabass (Cb.). The score includes dynamics such as *f* and *col legno nondiv.*. The tempo is indicated as *Meno mosso* with a metronome marking of ♩=96.

55

60

leggiero
 Picc. *mp*
 Fl. *mp*
 Ob. *mp*
 Cl. *mf*
 Fag.
 cor. *mf*
 cor. *mp*
 Tpt. *f*
 Tbn. *mp*
 Tbn.
 Smp.
 G. c.
 T. - t.
 Pri. *f*
 Tri.
 Tamb. *mp*
 brino
 Glock.
 Xyl.
 S. *f*
 A. *mf*
 T. *mp*
 B. *mp*
 Vln. I *mp*
 Vln. II *mp*
 Vla. *mp*
 Vc. *mp*
 Cb. *mp*

Picc. Fl. Ob. Cl. Fag. cor. cor. Tpt. Tbn. Ttu. Imp. G.c. T.-t. Pm. Tri. Tamb. Briso. Flack. Xyl. S. A. T. B. Via. I. Via. II. Vla. Vc. Cb.

ff f mp mf a2

mp

ff f mp

f

mp

mp

f

ff

ff

ff

ff

arco mp simile

arco mp simile

arco mp simile

arco mp simile

f mp

The musical score is organized into three systems. The first system (measures 1-6) includes parts for Clarinet (C), Flute (F), Bassoon (B), Trumpet (T), Trombone (B), and Percussion (P). The second system (measures 7-12) includes parts for Horn (H), Trombone (B), Trumpet (T), and Percussion (P). The third system (measures 13-18) includes parts for Violin (V), Viola (A), Cello (C), Double Bass (B), and Percussion (P). The score contains various musical notations, including notes, rests, and dynamic markings such as *mp* and *mf*. Performance instructions like 'I' and 'III' are present in the first system.